

ARMONİ DERSİ 4. HAFTA

SES DİZİLERİ: GAMLAR VE MODLAR

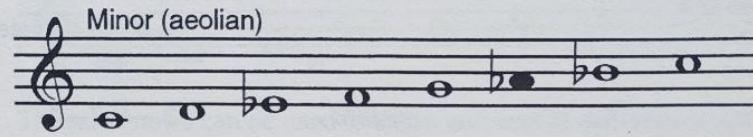
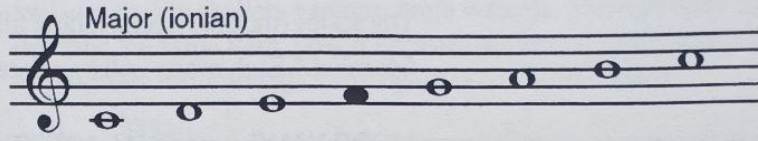
Tonal müzikte, belli bir anda hangi notaların çalınabileceği ve bunların içinden hangisinin karar notası olacağı, **ses dizileri (gamlar)** ile belirlenir. Majör ses dizisi, pentatonik ses dizisi, kromatik ses dizisi gibi. Örneğin “bu şarkı la majör tonunda” dediğimiz zaman, o şarkıda karar notasının la olduğunu, kullanılabilecek diğer notaların da la’dan başlayıp majör ses dizisine ait kalıp uygulanarak bulunabileceğini ifade etmiş oluruz (tam-tam-yarım-tam-tam-tam-yarım).

Ses dizilerine ait **modlar**, ses dizileriyle aynı notaları kullanmakta, fakat karar notasını değiştirmektedir. Dolayısıyla yukarıdaki örnekten gidecek olursak, la majör gamının ikinci derecesi olan si (B) Dorian modu, la majör gamıyla aynı notaları kullanır fakat si’de karar kılar.

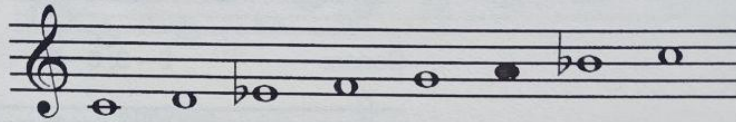
Bu şekilde, aynı notalardan meydana gelen, fakat karar notası olarak farklı notaları referans alan modlara **ilgili modlar** denir. Örnek olarak do majör gamının ilgili modları aşağıda gösterilmektedir:

The image displays seven musical staves, each representing a mode of the C major scale. The modes are listed on the left: Ionian, Dorian, Phrygian, Lydian, Mixolydian, Aeolian, and Locrian. The corresponding mode names and key signatures are written above each staff: C Ionian, D dorian, E phrygian, F lydian, G mixolydian, A aeolian, and B locrian. Each staff shows the notes of the mode, with a 1/2 note interval marked between the 6th and 7th notes. A text box in the center states: "The same notes can be used to begin and end at different points in the order:"

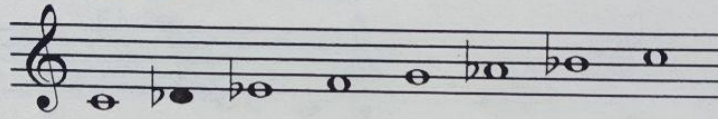
Buna karşılık, aynı notadan başlayan (karar notası aynı olan) fakat farklı notaları kullanan modlara ise **paralel modlar** denir. Bunları armonizasyonda ve sololarda çokça kullanacağız. Aşağıda, majör gamın modları, do'yu karar notası alacak şekilde gösterilmektedir. İçi siyah olan notalar, o modun "karakteristik notası"dır.

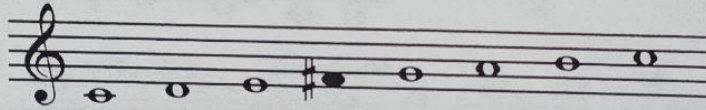
- Dorian can be described as a *minor* scale with a raised 6th degree:

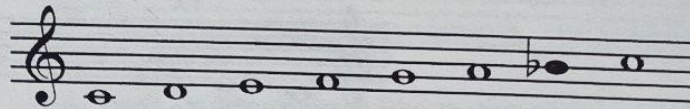
- Phrygian can be described as a *minor* scale with a lowered 2nd degree:

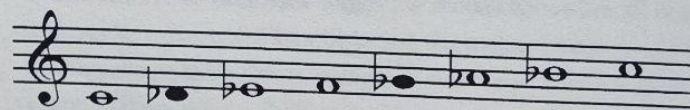
- Lydian can be described as a *major* scale with a raised 4th degree:

- Mixolydian can be described as a *major* scale with a lowered 7th degree:

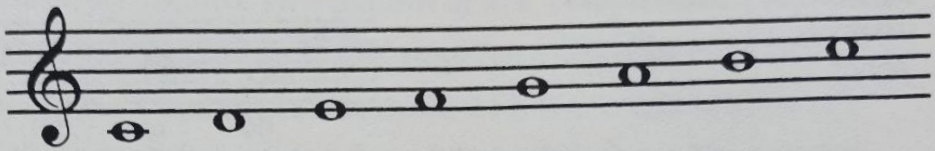
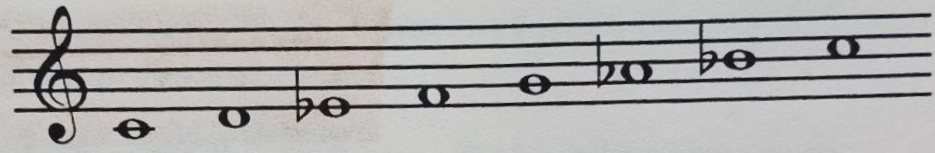
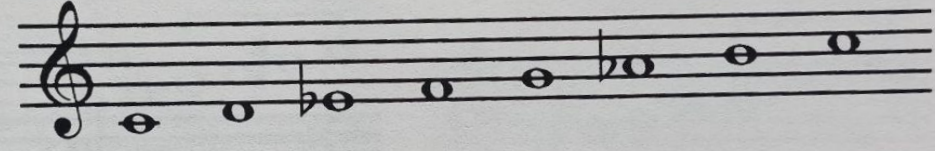
- Locrian can be described as a *minor* scale with lowered 2nd and 5th degrees:

Majör gamın altıncı derecesine karşılık gelen ve günümüzde Aeolian modu olarak adlandırılan mod, diğerlerine göre çok daha yaygın kullanıldığı için gam/ses dizisi mertebesine terfi ettirilmiştir. Bu mod doğrudan majör gamın bir türevi olduğu için **doğal minör/natürel minör** (İng: natural minor/pure minor) olarak adlandırılır. Onun da armonik minör ve melodik minör adında iki türevi vardır.

Majör gam ve minör gam(lar) arasında da yukarıda bahsettiğimiz ilgili/paralel ilişkisi geçerlidir. Örnek olarak; do majör gamın altıncı derecesi olan la minör gamı, onun **ilgili minörüdür**. Buna karşılık, do minör gamı, do majör'ün **paralel minörüdür**. Do'nun paralel minörleri aşağıda gösterilmektedir:

Here then are the parallel C major and minor scales:

Major (Ionian)	
Natural Minor (Aeolian)	
Harmonic Minor	
Melodic Minor	